

tellectum & voluntatem reperitur, intellectus enim trahit res ad se, easque sibi præsentes efficit, vel secundum esse intelligibile, si cognitio sit rei aut absentis aut materialis, vel secundum esse entitativum, si cognitio sit objecti spiritualis intime præsentis, qualis est Deus clare visus. Voluntas vero non trahit ad se res, sed potius fertur in illas, juxta illud Augustini: *Amor meus pondus meum, cofer quoquaque feror.* Atqui trahere res ad se, easque sibi facere præsentes, est eas consequi & possidere; trahi vero est possideri, vel potius impelli in rem amatam: Ergo creatura intellectualis assequitur Deum per actum intellectus, non vero per actum voluntatis. Terriò, cum gratia qua naturam imitatur sit ordinatissima, non debet elevari ad maximum & præstantissimum munus, quale est coniunctio ultimi finis, nisi præstantissimam & perfectissimam creature rationalis operationem: Sed visio beatifica est perfectissima operatio creature intellectualis, cum sit participatio majoris excellentia divinae, participat enim divinum intelligere, quod majorem exprimit in Deo perfectionem, quam volitio, & alia attributa: Ergo visio beatifica est ultimi finis affectio. Hanc rationem indicat Augustinus supra citatus, his verbis: *Omnium rerum præstantissimum est quod aeternum est, & propterea id habere non possumus, nisi ea re quaprostantiores sumus, id est mente.*

21. Poteſt insuper probari eadem pars hoc discarſu: Beatitudo conſtit̄ essentialiter in ea operatione, que formaliter, vel causaliter ſatiat omnem appetitum creature rationalis, unde *desiderium quies* appellatur: Sed visio beatifica hoc praefat: Ergo in illa essentialiter conſtit, formalis beatitudo. Major conſtat ex supra dictis, Minorum vero fuisse ostendimus in digreſſione qua habetur in Clypeo Theologiae Thomisticæ tract. de beatitudine disp. 3. ad finem articuli 2. poteſtque breviter in hunc modum declarari. Quatuor ſunt præcipua hominum desideria, quibus veluti quatuor ventis, omnes viae humanae turbines exitantur. Primum est desiderium veritatis, commune cum Angelis; secundum est desiderium voluptratis, commune cum brutis; tertium desiderium aeternitatis, commune cum omnibus rebus, que fugient interitum & corruptionem quantum poſſunt. Quartum desiderium dignitatis, & magnitudinis, proprium hominibus ad vitam politicam & civilem: Atqui haec quatuor desideria cumulatissime & perfectissime complentur per visionem beatificam: Ergo illa ſatiat omne desiderium creature rationalis. Minor probatur, quantum ad singulas partes, diſcurrendo per quatuor illa desideria. Et in primis, quantum ad desiderium veritatis res adeo clara & perspecta eſt, ut vix probatione indigeat; cum enim quilibet beatus videat Dei essentialiam, que est ipſa veritas per essentialiam, in qua omnes veritates creatæ & in creatæ eminentissimo modo continentur, manifestum eſt, illam affluere omni scientia, non ſolum rerum creatarum, ſed etiam attributorum ipſius Creatoris, & videre in Verbo omnia nostra fidei mysteria, totum hoc universum, plures creaturas poſſibiles & futuras, & denique omnia que ad illius ſtarum pertinent, ut in Tractatu de visione beatifica oſtentum eſt. Unde præclarè Gregorius magnus 4. dialog. cap. 33. *Quid est quod ibi nesciant ubi scientem omnia ſciunt.*

22. Deinde quantum ad desiderium voluptratis ſeu delectationis, non minus evidens eſt illud per

visionem beatificam perfectè ſatiari, cum juxta D. Thomam 1.2 qu. 31. art. 5. ad delectationem tria concurrent, nimis potentia cognoscens ſentientia, objectum ei conveniens, & unio obiecti cum illa; & hec tria in viſione beatifica perfectissimo modo reperiantur; nam intellectus à qua elicitor, inter potentias cognoscitivas prior, altior, nobilior, & ut ita dicam vivacior eſt, ſubindeꝝ multo aptior ad cognoscendum; & Deus, utpote primum verum & primum intelligibile, eſt altissimum & nobilissimum objectum; atque unio illius cum intellectu, ita intima eſt, ut, excepta unione hypostatica, major & intimior dari non poſſit. Quare illud eſt diſcriben in gaudium hujus mundi & paradisi, quod primum, utpote parvum & modicum, dicitur intrare in cor hominis; aliud vero, utpote immensum & infinitum, humano corde concludi nequit, adeoque melius dicitur homo in illud intrare gaudium, quam illud gaudium in cor hominis introire, juxta illud Christi Matth. 25. *Iaura in gaudium Domini nui.* Unde Anſelmus in prosol. cap. 26. Non ergo tantum illud gaudium intrabit in gaudentes, ſed etiā gaudentes intrabit in gaudium Domini. Tam magnum eſt deo gaudium cœlestis patria, ut non poſſit concludi in homine, & ideo homo intrat in gaudium illud incomprehensibile, & non intrat gaudium illud in hominem: tanquam comprehensum ab homine.

23. Porro ingens hoc gaudium ex triplici fonte profluſt, ſeu tres præcipua habet cauſas: In primis enim gaudent beati de bono divino, ac infinita Dei felicitate; vera enim amicitia, queſis eſt charitas, congaudent bonis amici. Secundò gaudent de bono proprio, & de felicitate quā potuntur, fruendo Deo tanquam bono proprio. Tertiò gaudent de bonis & felicitate aliorum Sanctorum, apud quos, ut ait Gregorius Magnus, *Non erit inuidia diſparis claritatis, quoniam regnabit in omnibus unitas charitatis.*

24. Ingens hoc gaudium eleganter deſcribit Auguft. de Spiritu cap. 64. his verbis: *Gaudium vero quale aut quantum, ubi tale & tantum bonum invenitur? Cor humanum, co-indigens, cor inexpertum, eruptum, immo obrutum arumnis, quantum gauderes si his omnibus abundares? Interrogat intima tua, si capere poſſunt gaudium ſuum de tanta beatitudine ſua. Sed cerè si quis alius, quem omnino ſicut teipſum diligere, eandem beatitudinem haberet, duplificaret gaudium tuum, quia non minis gauderes pro eo, quia pro teipſo. Si vero vel duo vel tres, vel multo plures haberent idipſum, tantumdem pro ſingulis, quantum pro teipſo gauderes, ſi ſingulos, ſicut teipſum amares. Ergo in illa perfetta charitate innumerabilium beatorum, Angelorum & hominum, ubi nullus minus diliget alium, quam ſeipſum, erit gaudium innumerabile. Si ergo cor hominis de tanto ſuo bono vix capiet gaudium ſuum, quomodo capax erit tot & tantorum gaudiorum in illa perfetta felicitate? ubiſicut unusquisque plus amabit sine comparatione Deum, quam ſeipſum, & omnes alios ſecum, ita magis gaudebit abſque aſtimatione de Dei felicitate quam de ſua, & omnium aliorum ſuorum.*

25. Tertiò per viſionem beatificam expletur, desiderium aeternitatis, illa enim eſt aeterna & immutabilis, nec menſuratur tempore, vel ævo, ſed aeternitate; quia principia ad illam concurrentia, nempe lumen glorie, & essentialia divina, per modum ſpeciei intellectui beatum unita, manent omnino invariata. Unde Bernardus ferm. 31. in Cantica; *Illa viſio (inquit) ſtat, quia forma ſtat qua iunc videtur. Eſt enim,*

neq;

DE BEATITUDINE.

11

nec ullam capiet ex eo quod fuit, vel erit mutationem.

26. Demum per eandem viſionem ſatiatur deſiderium magnitudinis, quia per illam beatus ad ſupremum magnitudinis & dignitatis fastigium evehitur, & non ſolum deiformis, ſed etiam quodammodo Deus efficitur, juxta illud Prophetæ, *Ego dixi eis.* Sicut enim albedo unita homini, illum facit album, calor calidum, ſapientia ſapientem, ita effentia divina per modum formæ intelligibilis intellectui beati unita, reddit illum quodammodo Deum, ſi non in eſte entitativum, ſaltem in eſte intentionali & intelligibili; præterim cum intellectus tranſeat quodammodo in rem intellectam, & ex intellectu & intelligibili fieri magis unum, quam ex materia & forma, ut ait Aristoteles Commentator. Unde 1. Joan. 3. dicitur: *Cum apparuerit similes ei erimus, quia videbimus eam ſicut eis.* Et D. Thomas 3. contra Gent. cap. 51. ait quod secundum hanc viſionem maxime Deo aſſimilamur.

27. Ex his conſtat, omnia hominis deſideria per beatificam viſionem plenifimè & perfectiſſimè ſatiati, ſubindeꝝ in illa conſtitere formalem hominis beatitudinem, quam D. Joannes Apocal. 22. ſub ſymbolo & figura amētiſſimi fluviſ eleganter deſcribit, his verbis: *Oſtendit mihi ſlavium aqua viva, ſplendido tanquam crystallus, procedente de ſede Dei & Agni. In medio platea eius, & ex utraque parte ſluminis lignam vita afferens fructus duodecim, per menses ſt. gulos reddens fructum ſuum, & folia ligni ad ſanitatem Gentium.* Certe non poterat ſub a priori ſymbolo cœleſtis beatitudini deſcribi: etenim fluviſ ille aqua viva, ſplendido tanquam crystallus, nihil aliud eſt quam clara Dei viſio, que ad instar limpidiſſimi & puriſſimi ſluminis totam Dei civitatem laetiſcat. Fluviſ ille a ſede Dei & Agni procedere diſcit, quia viſio beatifica ex Dei potentia, & Christi meritis originem ducit; vel quia gaudia aeternae beatitudinis, præcipue ex fruitione Dei unius & trini, & Christi Dei & hominis, procedunt: juxta illud Joan. 17. *Hoc eſt vita aeterna ut cognoscant eum ſolum Deum verum. & quem misi leſum Christum.* Preterea cœleſtis ille fluviſ ex utraque parte amētiſſimi arboribus, que per ſingulos menses reddunt fructus ſuos, circumdataſt dicitur; quia Dei viſio plura habet adjuncta ſibi gaudia, que nunquam veteraſunt, ſed nova ſemper apparent. Demum non ſolum fructus, ſed etiam folia horum arborum, diſcuntur eſte ad ſanitatem gentium, quia in cœleſti illa beatitudine, nihil eſt inutile, nihil ſuperfluum, omnia que ad illam ſpectant, preiſoſa ſunt, atque utilia, & deleſtabilia. Ipsi quoque folia ligni vita, id eſt dotes corporis glorioſi, ex anima dobiſ profluente, omniem languorem & infirmitatem depellunt, ac perpetuum incorruptionem & incolumitatem preſtant, ut inſtra patet, cum de dobiſ corporis glorioſi.

§. III.

Precipue objectiones ſolventur.

28. Objicies primò contra primam partem affectionis: Formalis beatitudo conſtituit in perfectissima conjunctione cum Deo: Sed perfectior eſt illa qua ſit medijs actibus intellectus & voluntatis, viſione ſcilicet & amore, quam illa qua ſit per ſolam viſionem: Ergo beatitudo

formalis non conſtituit in nnico aſtu, ſed in pluribus.

29. Respondeo beatitudinem formalem non conſtitere in perfectissima conjunctione cum Deo, abſolute & ſimpliciter, aliaſ deberet conſtitere in unione hypothatica, ſed in perfectissima conjunctione in genere affectionis: licet autem actus voluntatis addat rationem conjunctionis ſuper actum intellectus, non tamen addat rationem affectionis, quia ut ſupra ostendimus, actus voluntatis affectionis non eſt, ſed duntaxat impellens & inclinans in objecium volitum.

30. Dices primo: facta affectione per actum intellectus, adhuc reſtar Deus ulterius assequibilis: At non niſi per actum voluntatis: Ergo iſte non ſolum addat rationem conjunctionis, ſed etiam rationem affectionis. Minor eſt certa, major probatur. Per actum intellectus Deus ſolum tenetur ſub ratione veri: Sed assequibilis eſt etiam ſub ratione boni, cum prout ſic habeat rationem ultimi finis, de cuius ratione eſt quod ſit conſequibilis à creatura rationali: Ergo aſſectu Deo per actum viſionis beatifica, adhuc reſtar ulterius assequibilis per amorem. Unde D. Thomas hinc qu. 4. art. 8. ad 3. ait quod perfectio charitatis eſt eſſentialis beatitudini, quoad dilectionem Dei, non autem quoad dilectionem proximi.

31. Respondeo negando. Majorem, & ad ejus probationem, diſtinguo Majorem: ſolum tenetur Deus ſub ratione veri, ly ſub dicente rationem formalem ſub qua, concedo Majorem: rationem qua aſſectum, nego Majorem. Similiter diſtinguo Minorem: Deus assequibilis eſt etiam ſub ratione boni, ut ratione ſub qua, nego Minorem, ut ratione qua, concedo Minorem, & nego Consequentiā. Itaque ſicut intellectus non ſolum intelligit rationem veri, ſed etiam rationem boni, & enī, & omnes formalitates qua eūlibet rei poſſant compere, licet omnes illas ſub ratione veri intellegant, ut ratione ſub qua non ſolum assequitur verum, ſed etiam bonum, & omnes divinas perfectiones, omnes tamen assequitur ſub ratione veri, ut ratione ſub qua; & quia Deus ſolum eſt assequibilis ſub iſta ratione, ut ratione ſub qua, quāvis ut quod ſub omni alia ratione assequibilis ſit, ideo adquātē tenetur ab intellectu, & ultra illius actum non reſtar ulterior aſſectio, eti reſtar ulterior conjunctione, per amorem beatificum.

32. Ad D. Thomam dicendum, illum ſolum loco citato declarare velle, dilectionem Dei eſte eſſentiali beatitudini, consecutivę, id eſt ſequi ad eſſentiali beatitudini, nulla facta ſuppoſitione aliquid extinſi: ad differentiam dilectionis proximi, quā non ſequitur ad eſſentiali beatitudini ſecundum ſe, ſed ſuppositione facta creationis proximi.

33. Dices ſecondū: Ejusdem mobilis eſt conſequi finem vel centrum, cuius eſt tendere in illud: Sed homo per charitatem tendit in Deum, & meretur beatitudinem: Ergo etiam per actum amoris illam conſequitur.

Respondeo quod licet ejusdem ſit mobilis conſequi centrum vel finem, cuius eſt tendere in illum, non tamen illum debet conſequi & poſſidere per eandem potentiam & virtutem, per quam in illum tendit. Lapis enim per gravitatem, quā eſt inclinatio ipſius tendit ad centrum, per quantitatem vero vel ubi illi unitur. Avarus per appetitum moveatur ad querendas pecunias, & manu percepit & arripit illas. Miles pugnat manu, & recipit coronam in capite. Licet ergo meritum & tendentia

tendentia in ultimum finem, ad voluntatem pertineant, ejus tamen consequitio ad intellectum spectat.

34. Dices tertio: Idcirco intellectus suum objectum asequitur, quia intelligens per actum illius fit unum cum objecto intellectu: Atqui etiam amans fit unum per amorem cum objecto dilecto: Ergo pariter voluntas suum objectum asequitur.

Respondeo distinguendo Majorem, quia fit unum cum objecto intellectu, per assimilationem, concedo Majorem; quia ictumque fit unum, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: Amans fit unum cum objecto dilecto, ratione ponderis & inclinationis in illud, concedo Minorem: ratione similitudinis, & identitatis naturae cum illo, nego Minorem, & Consequentiam.

35. Objicies secundum contra secundam partem assertoris: Beatitudo formalis consistit in perfectissima operatione naturae intellectualis: Sed amor perfectior est visione: Ergo illa in amore consistit. Major videtur certa, Minor vero probatur multipliciter. Primo, ex D.Thoma i. p. qu.82. art.3. ubi docet amorem rerum que sunt supra nos, excedere in perfectione cognitionem illarum; & contra cognitionem rerum que sunt infra nos, superare illarum dilectionem. Secundo, quia ordo Seraphinorum dictus ab ardore charitatis, perfectior est ordine Cherubinorum, qui sic denominantur a plenitudine scientiae. Tertio, quia voluntas est perfectior potentia quam intellectus, tum quia illum movet quoad exercitium, tum etiam quia agit liberè, intellectus vero per modum naturæ, agere autem liberè est perfectior modus agendi, quam agere necessario: Ergo perfectissimus actus voluntatis, qualis est amor beatificus, in perfectione excedit perfectissimum actum intellectus, qualis est visione beatifica. Quartò, illud est perfectius, cuius oppositum est pejus: At odium charitati oppositum pejus est carentia visionis: Ergo amor visionem excedit.

36. Respondeo primò distinguendo Majorem: Beatitudo formalis consistit in perfectissima operatione entitativæ, nego Majorem: perfectissima in linea affectionis, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: amor beatificus perfectior est visione, in ratione entis transeat: in ratione consecutionis, nego Minorem, & Consequentiam. Solutio patet ex supra dictis, cum enim beatitudo formalis sit consecutio objecti beatifici, præcisè ex excessu entitativæ unius operationis supra aliam, non potest colligi quod illa sit beatitudo formalis, nisi etiam huic præstet in linea affectionis.

37. Respondeo secundo, data Majori, negando Minorem, ad cuius primam probationem ex autoritate D.Thomæ desumptam, dico illum ibi loqui de amore & cognitione viatorum, qui res superiores intelligent per species quidditatum & rerum materialium, quæ superiores essentias non repræsentant prout sunt in seipsis, sed per analogiam & similitudinem ad res illas materiales & corporeas, à quibus desumuntur; & de cognitione ut sic terminata ad res superiores, verum est in perfectione excedi ab illarum amore, qui in illas fertur prout sunt in seipsis: non autem de cognitione patriæ, maxime de beatifica visione, cum illa non fiat per speciem & similitudinem creaturarum, sed ipsa divina essentia immediate per seipsum gerat vices speciei & formæ intelligibilis. Ex quo patet responsio ad secundam

probationem, Seraphin enim non dicitur ab ardore charitatis patriæ, sed via, & similiter Cherubin, non a scientia, comprehensoris, sed viatoris, suam denominationem desumit; unde ex praestantia ordinis Seraphinorum supra ordinem Cherubinorum, solum inferri potest amorem viæ excedere cognitionem viatoris, non autem visionem beatificam.

38. Ad tertiam nego antecedens, nimirum quod voluntas sit perfectior intellectu, ut enim ait Aristoteles 10. Ethic. cap. 7. *Mens est eorum omnium qua nobis insunt præstantissima.* Ad primam probationem in contrarium dico, quod licet voluntas moveat intellectum quoad exercitium, in genere cause efficientis, moverit tamen ab illo quoad specificationem ex parte objecti, & in genere cause finalis, qui modus agendi & movendi perfectior est. Ad secundam probationem similiter dico, quod licet libertas formalis solum sit in voluntate, radicalis tamen est in intellectu; unde sicut intellectus dependet à voluntate, & illi subordinatur in libertate formalis, ita & voluntas intellectui subordinatur, & ab ipso, ut à prima totius libertatis radice dependet. Addo quod modus agendi liberè non est perfectior simpliciter modo agendi naturali, sed tantum secundum quid, nimirum in genere moris: nam perfectior est modus agendi quo Deus agit ad intra, producendo Filium & Spiritum Sanctum, modo quo agit ad extra, producendo creaturem, & tamen iste est liberè naturalis.

39. Ad quartam, concessa Majori, distinguo Minorem: odium est pejus carentia visionis, in linea moris, concedo Minorem: in genere physico, nego Minorem. Ex quo solum inferri potest, amorem præstare visioni in genere moris, quod libenter concedimus, cum visio in genere moris non sit, ut potest libertatis expers; non autem quod illam excedat in genere physico, quod solum negamus.

40. Objicies tertio contra tertiam partem assertoris beatitudinem formalis non consistere in fruitione Dei: Benedictus X II. Extravag. Benedictus Deus, ait animas Sanctorum *visione & fruitione esse verè beatas:* Ergo censem beatitudinem formalis consistere, saltem partialiter, in fruitione Dei. Idem colligitur ex D.Thoma infra qu.11. art.3. ad 3. ubi assertum est, quod ultimum finis, non sicut res quæ ultimè queritur, sed sicut adeptio ultimi finis.

41. Respondeo mentem Pontificis in illa extravagante, solum fuisse definire, justorum animas ante diem judicij verè esse beatas, an vero operatione intellectus, aut voluntatis, vel utriusque potentie, sua definitione non attrigisse, sed disputationi Theologorum reliquisse. Unde non ait illas fruitione & visione constitui essentialiter beatas, sed visione & fruitione esse verè beatas, quod facile explicatur de visione ingrediente beatitudinem ut essentia, & fruitione, ut proprietate ex illa resultante. Similiter ad authoritatem D.Thomæ respondetur, fruitionem esse adeptionem ultimi finis, non formaliter, sed consecutivè, & objectivè, quia consequitur ad visionem beatificam, quæ adeptio est, & illam pro objecto habet. Vel secundum dicti potest, esse adeptionem, non formaliter, sed completivè, quia complet & perficit visionem beatificam, ad quam consequitur tanquam proprietas.

42. Objicies quartò contra quartam partem assertoris, in qua diximus beatitudinem formalis consistere

consistere essentialiter in visione beatifica. Beatitudo formalis debet seipsâ hominis appetitum totaliter & perfectè satiare: Sed clara Dei visio hoc non præstat, cum non solum homo inclinetur ad videndum Deum, sed etiam ad ipsum amandum, eoque perfruendum: Ergo beatitudo formalis non consistit essentialiter in clara Dei visione.

Respondeo beatitudinem formalē seipsā satiare debere primam hominis inclinationem, inclinationes autem veluti secundas, non per seipsum formaliter, sed solum causaliter: Inclinationis autem hominis primaria est inclinationis ad verum cognoscendam, & hæc per claram Dei visionem satiat formaliter, ceteras vero satiat solum causaliter; causando scilicet actus per quos illæ satiantur, nempè amorem & fruitionem beatificam.

43. Objicies ultimò: De ratione ultimi finis est ut ad ulteriorem finem non ordinetur, sed omnia ordinentur ad ipsum: At clara Dei visio ordinatur ad amorem beatificum tanquam ad finem, non autem è contra amorem ad visionem; nam ut ait Anselmus lib.2. cur Deus homo: *Perversus ordo est amare, ut intelligas, rectissimus vero intelligere ut ames:* Ergo beatitudo formalis non consistit in clara Dei visione.

44. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem: cum enim clara Dei visio sit essentia beatitudinis formalis, & amor eius proprietas; proprietates autem sint ad perficiendam naturam curjus sunt proprietates, hinc sit quod amor beatificus visionem tanquam finem respiciat, non vero è contra visio amorem beatificum. Ad Anselmum vero dicendum est, illum ratione comparare ibi amorem cum cognitione patriæ, sed cum cognitione viæ; cum enim ista sit imperfectior amore, ad illum tanquam ad finem proximum ordinatur: unde esset perversus ordo amare, in via ad intelligentium, & rectissimus est intelligere ad amandum.

§. I.

CAPUT IV. De proprietatibus Beatitudinis formalis.

Explicita essentia beatitudinis formalis, consequens est ut declaremus ejus proprietates, quæ sunt præcipue quatuor, videlicet amor, delectatio, impeccabilitas, & incorruptibilitas, seu perpetuitas.

§. I.

Prima proprietas beatitudinis formalis, felix amandi necessitas.

1. Nemo dubitat quin beati Deum videntes, necessitatem necessitate specificationis ad ipsum amandum, cum enim in Deo clare viso nulla apparere possit ratio mali, nullo pacto voluntas, quæ est appetitus boni, ipsum odio habere vel fugere potest, sicut ob eandem rationem homo in via necessitatur quantum ad specificationem, ad voluntum bonum ut sic abstractum à vero & apparenti. Sed difficultas est de necessitate quoad exercitium, propter Scotistas, contendentes amoris beati exercitium esse liberum & contingente ex natura sua, eti si ab extrinseca Dei prouidentia, tollente

Pars II.

omnia quæ possent à charitate divertere, habet quod in aeternum sit duratus. Nos vero asserimus, voluntatem beati Deum videntis, ita in ejus amorem rapi, ut exercitium divini amoris vel divertere, vel suspendere nequam possit, subinde que beatitudinem formalem, seu claram Dei visionem, essentialiter consequi vel comitari felicem amandi Deum necessitatem, non solum quod specificationem, sed etiam quod exercitum.

2. Ratio fundamentalis est, quia voluntas, cum sit appetitus rationalis, & sequatur ductum ac dictamen rationis, non potest cessare ab aliquo actu, nisi in eo intellectus concipiatur aliquam rationem mali, vel in ejus cessatione aliquam rationem majoris boni: Sed nullum horum potest judicare beatus de amore Dei: Ergo non potest ab actu amoris cessare. Major constat, Minor etiam videatur manifesta, nam in patria actus amoris est jucundus & facilis, cum charitas in patria sit veluti in suo centro, ut potest conjuncta cum clara Dei visione, & regulata per lumen gloriae. Neque esse potest laetitudo & defatigatio in ejus exercitio, cum non dependeat ab aliquo organo corporeo, visio enim ad quam sequitur, non est per conversionem adphantasmata. Non potest etiam in continuatione amoris beatifici nausea aliqua vel fastidium reperiri, quia bonum increatum, cum infinita sit suavitatis & dulcedinis, tam suaviter impletam delectabiliter satiat, ut in ejus fruitione regnet desiderium, & in satiate viget illius appetitus. Unde D.Perrus dicit quod Angeli beati, Spiritum Sanctum continuo contemplantes, desiderant in ipsum prospicere. Et D.Gregor. i 8. moral. c.29. *Cum ad ipsum (inquit) fontem vita devenerimus, erit nobis, delectabiliter impressa simul & satietas: Sed longè aberit à siti necessitas, longè à satietate fastidium, quia sitiens saturabitur, & saturari sitiens.* Denique clara Dei visio non compatitur judicium erroneous, quo Beatus judicet esse illi bonum cessare ab amore Dei, sed potius habet actum contrarium, quo judicat illi esse bonum, continuo adherere Deo per amorem, & ab illo nunquam divelli, ita ut non possit voluntas intellectum ab eo judicio vel per unum instans divitare.

3. Dices primò: Beati possunt in carceri seu cessatione amori beatifici aliquam rationem boni apprehendere, nempè exercitium libertatis: Ergo possunt à tali amore cessare, seu ejus exercitium interrumpere.

Respondeo negando Antecedens, libertas enim exerceri non potest circa bonum universale & infinitum, sed solum circa creaturem, & bona particularia & limitata, quæ cum illo necessariam connexionem non habent. Sicut intellectus facultatem discurrendi & ratiocinandi circa principia exercere non potest, sed solum circa conclusiones quæ in illis virtualiter continentur.

4. Instabis: Per fidem Deus proponit voluntati, ut sumnum & infinitum bonum, & tamen amor per illam regulatus est liber: Ergo quamvis in patria per lumen gloriae & claram visionem proponatur ut sumnum & infinitum bonum, amor tamen per illam regulatus erit liber.

Respondeo, concessa Antecedente, negando consequentiam, nam eti utrumque lumen Deum ut sumnum & infinitum bonum repræsenter, unum tamen illum repræsentat clarè, & ut est in se; alterum vero obscurè, & per alienas species tale bonum proponit: Unde sicut intellectus à vero, primo non autem secundo modo proposito, con-

B vincitur,